

УДК 793.31

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/58-2-20>**Євгенія ФІЛІМОНОВА-ЗЛАТОГУРСЬКА,**

orcid.org/0000-0001-7588-8209

аспірантка кафедри режисури та хореографії

Львівського національного університету імені Івана Франка

(Львів, Україна) geniya.zlata@ukr.net

ВІДОМІ ПОСТАТІ НАРОДНО-СЦЕНІЧНОГО ХОРЕОГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА ВІННИЧЧИНИ

Народний танець є складовою духовної культури народу будь-якої країни. Специфічний колорит та особлива стилістика виконання народного танцю, що своїм корінням сягає фольклорних джерел, презентує сучасному глядачу самобутність та неповторність зразків хореографічного мистецтва, що оброблені та пристосовані для виконання на сценічному майданчику. Завдяки сценічній обробці народне хореографічне мистецтво продовжує своє існування та широко популяризується хореографічними колективами серед широких верств населення, а також є потужним виховним засобом підростаючого покоління.

Сучасне народне хореографічне мистецтво Вінниччини сформувалося в результаті тривалої плідної діяльності аматорських та професійних творчих колективів. Визначальним чинником у організації та провадженні творчої діяльності колективу є постать керівника ансамблю народного танцю. Його організаційна, педагогічна, балетмейстерська та виховна складові у сукупності формують той талановитий, творчий авторитет, навколо якого гуртується хореографічна «родина» – ансамбль народного танцю, творчий колектив.

Народне хореографічне мистецтво Вінниччини багате на талановитих постановників, балетмейстерів та керівників творчих колективів. Але її історію творили ті, кого по-справжньому можна назвати «майстром» народного танцю. Серед таких постатей неможливо не відзначити корифея народно-сценічного танцю, легенду народно-сценічного мистецтва Вінниччини – Івана Лапатанова. Надзвичайним прикладом балетмейстерського, а також педагогічного таланту в поєднанні з організаційними здібностями є брати Петро та Віктор Бойко. Безперечним авторитетом серед усієї хореографічної спільноти Вінницької області є Анатолій Кондюк. Надзвичайним балетмейстерським та педагогічним талантом можна відзначити Василя Бондарчука. Талановитим керівником, натхненним балетмейстером та творчою креативною особистістю є Лілія Гаврилюк. Серед відомих хореографів-педагогів Вінниччини багато інших, не менш відомих талановитих постатей, що передавали свій безцінний досвід молодим виконавцям протягом не одного десятиліття. Аналіз їх діяльності вартий окремого наукового дослідження.

Ключові слова: народно-сценічний танець, Вінницька область, хореографічне мистецтво, керівник ансамблю.

Yevheniia FILIMONOVA-ZLATOHURSKA,

orcid.org/0000-0001-7588-8209

PhD student at the Department of Directing and Choreography

Ivan Franko National University of Lviv

(Lviv, Ukraine) geniya.zlata@ukr.net

FAMOUS FIGURES OF THE FOLK-STAGE CHOREOGRAPHIC ART OF VINNYTSIA REGION

Folk dance is a component of the spiritual culture of the people of any country. The specific color and special style of folk-dance performance, which has its roots in folklore sources, presents to the modern audience the originality and uniqueness of choreographic art samples processed and adapted for performance on the stage. Thanks to stage processing, folk choreographic art continues its existence and is widely popularized by choreographic groups among the general population and is also a powerful educational tool for the younger generation.

The modern folk choreographic art of Vinnytsia was formed as a result of long-term fruitful activity of amateur and professional creative teams. The figure of the leader of the folk-dance ensemble is a decisive factor in the organization and conduct of the collective's creative activity. Its organizational, pedagogical, choreographic and educational components collectively form the talented, creative authority around which the choreographic «family» gathers – the folk-dance ensemble, the creative team.

The folk choreographic art of Vinnytsia is rich in talented directors, choreographers, and heads of creative teams. But its history was created by those who can truly be called «masters» of folk dance. Among such figures, it is impossible not to note the luminary of folk-stage dance, the legend of the folk-stage art of Vinnytsia – Ivan Lapatanov. Brothers Petro and Viktor Boyko are an extraordinary example of choreographic and pedagogical talent combined with organizational skills. Anatoliy Kondyuk is an indisputable authority among the entire choreographic community of the Vinnytsia region.

Vasyl Bondarchuk can be noted for his extraordinary talent as a choreographer and teacher. Liliya Havryliuk is a talented director, an inspired choreographer, and a creative person. Among the well-known choreographers-pedagogues of Vinnytsia there are many other, no less well-known talented figures who passed on their invaluable experience to young performers for more than one decade. The analysis of their activity is worth a separate scientific study.

Key words: folk stage dance, Vinnytsia region, choreographic art, ensemble leader.

Постановка проблеми. В сучасних важких воєнних умовах українська культура набула надважливого значення у якості ідентифікатора України на світовій соціально-політичній арені. Народно-сценічне хореографічне мистецтво є важливим засобом у боротьбі України за свою незалежність. Велика кількість аматорських та професійних хореографічних колективів долучилися до українського культурного фронту у боротьбі з іноземним агресором. Це було б неможливо без тих хореографів, керівників творчих хореографічних колективів, хто присвятив своє життя служінню мистецтву народного танцю. Їх діяльність дала поштовх для розвитку народно-сценічного хореографічного мистецтва Вінницького краю, виховала не одне покоління аматорів та професійних виконавців народно-сценічного танцю. Аналіз їх професійної діяльності, внесок у розвиток культурного життя Вінниччини потребує наукового дослідження.

Аналіз досліджень. Народно-сценічне хореографічне мистецтво України презентує велику кількість яскравих хореографічних колективів, які працюють під керівництвом досвідчених хореографів. Творчість відомих практиків народно-сценічного танцю, педагогів, керівників ансамблів народного танцю, їх внесок у розвиток хореографічного мистецтва України висвітлено у працях українських наукових дослідників. Серед таких можна виділити праці Н. Валясової (Валясова, 2020: 6–8), О. Плахотнюка (Плахотнюк, 2018: 27–34), А. Підлипського (Підлипський, 2021: 75–81), О. Мартинів (Мартинів, 2017: 70–77), К. Островської (Островська, 2016: 220–229) та інших.

Мета статті – дослідити та проаналізувати результати творчої діяльності відомих хореографів, керівників творчих хореографічних колективів Вінниччини.

Виклад основного матеріалу. Розвиток сучасної української культури відбувається у складних соціально-політичних умовах. Важливість збереження духовних цінностей, що створені українським народом протягом всієї історії є необхідною і надзвичайно важливою умовою в боротьбі за українську державність та формування сучасної культури України.

Народно-сценічне хореографічне мистецтво, що зберігає в собі традиції українського народу,

його звичаї та унікальну історію є носієм дорогоцінного практичного досвіду та є об'єктом духовних цінностей, що передається з покоління в покоління. Керівники аматорських та професійних народних хореографічних колективів виступають визначальною ланкою в процесі збереження та організації трансляції духовної культури шляхом керівництва діяльністю ансамблів народного танцю. Багатофункціональність керівника ансамблю народного танцю це талант, кропітка праця, що під силу не кожному. Вінниччина славиться відомими на всю Україну ансамблями народного танцю, деякі з них відомі і закордоном. Легендою народного танцю, корифеєм хореографічного мистецтва Вінниччини вважають відомого хореографа Івана Федоровича Лапатанова, який 10 липня 2022 року відзначив своє 90-річчя. Іван Лапатанов інженер за освітою, в минулому завідувач слюсарно-механічними майстернями, викладач Вінницького політехнічного технікуму, змістом життя якого став танець. Серед хореографічної спільноти Вінниччини він відомий, як ветеран культури, заслужений працівник культури України, засновник та, в минулому, художній керівник народного художнього ансамблю танцю «Юність», що діяв при Вінницькому політехнічному технікумі. Він є членом правління вінницького обласного творчого осередку Національної хореографічної спілки України. Він був і залишається людиною з великим серцем, якого шанують колеги і люблять вихованці. Він талановитий балетмейстер-постановник, серед хореографічних постановок якого: «Метелиця», «Гопак», «Солдатський танець», «Машина» та багато інших. Іван Федорович людина з надзвичайним відчуттям ритму, за яким його пам'ятають його вихованці, учасники народного ансамблю «Юність» (Творча зустріч з ветераном культури, заслуженим працівником культури України – Іваном Федоровичем Лапатановим).

Серед безумовних авторитетів хореографічної спільноти Вінниччини є Петро Бойко, голова вінницького обласного творчого осередку Національної хореографічної спілки України. Це директор та керівник Народного ансамблю танцю «Барвінок», що знаний не лише в Україні, а й у всьому світі. «Барвінок» сьогодні є візитівкою міста Вінниці, що на високому виконавському

рівні представляє український народно-сценічний танець на міжнародній сцені; він виступав на конкурсах і фестивалях майже у 30 країнах світу. 27 серпня 2021 року на сесії міськради Петру Бойко було присвоєно звання «Почесного громадянина міста Вінниці». Він став 35-им почесним громадянином міста. Серед громадян міста було влаштоване соціологічне опитування, в якому прийняло участь 1200 містян, думку яких було враховано при визначенні кандидатури 35-го почесного громадянина міста Вінниці. Кошти із премії почесної нагороди Петро Бойко віддав дітям-учасникам ансамблю та воїнам АТО. Окрім того, Петро Бойко має безліч високих нагород серед яких «Орден Посмішки», яким нагороджують видатних людей всього світу за їх вагомий внесок у вихованні дітей. Петро Бойко завдяки своєму організаторському таланту створив міський центр художньо-хореографічної освіти дітей та юнацтва «Барвінок», аналога якому немає у всьому світі. Діти у центрі мають змогу вивчати народно-сценічний та класичний танець, брати уроки вокалу, грати на різноманітних музичних інструментах, практикуватися у вишивці. Результатом плідного навчання та доказом високої ефективності діяльності центру є багатократні перемоги у Всеукраїнських та Міжнародних конкурсах та фестивалях, а також Гран-Прі (Директор та художній керівник «Барвінку» Петро Бойко став почесним 35 громадянином Вінниці).

Яскравим прикладом талановитого керівника, педагога, балетмейстера є Віктор Бойко, що є керівником Народного художнього колективу України ансамблю танцю «Радість». Ансамбль, у якому займаються більше 400 дітей, функціонує з 1998 року та провадить свою діяльність у одному з найбільших міських палаців дітей та юнацтва України ім. Лялі Ратушної у місті Вінниці. У доробках талановитого балетмейстера, Віктора Бойко, нараховується більше 40 хореографічних постановок, серед яких танці народів світу; українські танці: «Калинонька», «Гопак», «Бакотчанка»; сюжетні танці: «Лобуряки» та «Миколка»; танці на дитячу тематику. Також за ініціативи керівника була створена вокальна група при ансамблі, що у 2016 році здобула звання «Зразкового художнього колективу». Це дало можливість створювати вокально-хореографічні композиції, серед них: «Україні», «Благослови», «Маки» та інші. Важко уявити діяльність ансамблю без закордонних гастролей, і як результат, багаточисельні перемоги у Міжнародних конкурсах та фестивалях більш, ніж 30-ти країнах світу, у тому числі і здобуття найвищої перемоги Гран-Прі.

Віктор Бойко є прикладом не лише талановитого балетмейстера, педагога і керівника хореографічного колективу, але і справжнього патріота своєї держави. Ансамбль під його керівництвом у своїх закордонних виступах на високому виконавському рівні презентує український народний танець, з його унікальним колоритом, неповторною жагою до життя. Окрім того, колектив має за честь брати участь у обласних та Всеукраїнських культурних заходах, таких, як «Фестиваль пам'яті В. Рум'янцева», що традиційно проводиться у місті Вінниці, а також «Зимові візерунки пам'яті Юрія Гуреева», що проводиться у місті Хмельницький на честь видатного хореографа міста Хмельницького. Віктор Бойко, об'єднав у роботі ансамблю не лише понад 400 дітей, що навчаються мистецтву танцю, але і всю свою родину. У колективі працюють його дружина, відмінник освіти України, педагог – Наталя Бойко, а також, його донька зі своїм чоловіком – педагоги дитячої групи – Ольга Бойко та Артем Кабанчук. Творча династія колективу створює у ансамблі, по-справжньому, сімейну атмосферу, в якій мистецтву народного танцю із задоволенням навчаються діти (Народний художній колектив України ансамбль танцю «Радість»).

Справжнім хранителем хореографічних традицій Вінниччини можна назвати заслуженого працівника культури України, Василя Бондарчука, з 1972 року, керівника Народного аматорського ансамблю танцю «Ровесник» Вінницького технологічно-промислового фахового коледжу Вінницького національного аграрного університету, що 15 серпня 2022 року відзначив свій 77-й День народження. Василь Бондарчук є засновником та членом правління вінницького обласного творчого осередку Національної хореографічної спілки України. Василь Захарович один із тих, хто створив колектив та матеріальну базу для його функціонування своїми руками в прямому сенсі цього слова. У одній з кімнат, що знаходиться за кулісами актової зали коледжу, де проходять репетиції та концерти колективу, знаходиться швейна машинка, на якій власними руками керівника виготовляються концертні костюми ансамблю. Колектив налічує більше 40 танцівників, які щороку частково змінюються, адже ансамбль «Ровесник» – студентський колектив. Під керівництвом Василя Захаровича ансамбль гастролював багатьма країнами світу та приймав участь у Міжнародних конкурсах Болгарії, Португалії, Франції, Польщі, Швейцарії, Німеччині, Румунії, Чехії та інших країн (Маркова, 2020: 22–25). Серед хореографічних постановок

ансамблю: «Єврейський танець», «Циганський танець», «Гопак», «Привітальний» та інші. Учні Василя Захаровича називають його «Чарівником сцени», сподвижником народної хореографії на теренах Вінниччини. Його щире серце не просто радо вітає студентську молодь у колі ансамблю народного танцю «Ровесник», він своїх вихованців називає своїми «доньками» і «синами». Творчу співпрацю у колективі Василь Бондарчук провадить із молодим балетмейстером, Кирилом Олійником, артистом балету Академічного ансамблю пісні та танцю «Поділля» Вінницької обласної філармонії ім. Миколи Леонтовича. Традиції багаторічного досвіду колективу продовжує дитяча студія Народного ансамблю танцю «Ровесник» під керівництвом Стасюк Анастасії. Серед хореографічних постановок, що виконують вихованці дитячої студії: «Вовк і семеро козенят», «Подільська прогулянка», «Віночок» та інші. (Народний ансамбль танцю «Ровесник»).

Важливий внесок у становлення народно-сценічного хореографічного мистецтва Вінниччини зробив заслужений артист України Анатолій Кондюк. Ім'я вінницького генія народного танцю увійшло до енциклопедії сучасної України. Він є членом правління вінницького обласного творчого осередку Національної хореографічної спілки України, окрім того, він є засновником вінницького обласного відділення Національної Всеукраїнської музичної спілки. Його неперевершений балетмейстерський хист дозволив йому створити понад 100 хореографічних постановок, що збагатили фонд хореографічної спадщини України. У його творчому доробку різножанрові хореографічні твори, що відрізняються між собою за формою та змістом, це і хореографічні мініатюри, серед яких «Подоланочка», і вокально-хореографічні композиції, серед яких «Заквітчалась моя Україна», і одноактний балет «Устим Кармалюк»; а також, інші хореографічні композиції, серед яких «Подільський вихиляс», «Липневі мрії», «Циганська рапсодія», та безліч інших. Ім'я Анатолія Кондюка нерозривно пов'язано із професійною сферою хореографічного мистецтва. З 1996 року він став художнім керівником і головним балетмейстером Ансамблю пісні і танцю «Поділля» Вінницької обласної філармонії. В результаті плідної роботи ансамблю під керівництвом Анатолія Степановича у 2012 році ансамбль отримав звання «академічного». У 2019 р. творчий колектив відзначив своє 75-річчя. Понад 4000 концертів було виконано під його керівництвом. За роки своєї натхненної творчої діяльності Анатолій Кондюк

був нагороджений високими державними відзнаками. Серед них почесна грамота Президії Верховної Ради України 1998 року, почесна грамота Кабінету Міністрів України 2015 року, а також почесна відзнака Президента України «25 років незалежності України» 2016 року та багато інших (Filimonova-Zlatohurska, 2021: 61–66).

Серед визначних хореографів Вінниччини на особливу увагу заслуговує Лілія Гаврилюк, яка є керівником Зразкового аматорського хореографічного колективу «Сонечко» центру культури та дозвілля Агрономічної селищної ради. Вже більше чверті століття її кропітка щоденна праця виховує справжніх патріотів України. Лілія Борисівна виховує в своїх учнях любов до батьківщини через українські народні танці, серед яких «Козачок», «Гопак», «Косарі», «Плескач», «Буковинський танець», «Не журіться дівчата» та багато інших. Надзвичайно важливим напрямом у діяльності колективу є участь у Всеукраїнських та Міжнародних конкурсах і фестивалях, під час яких колектив демонструє високий виконавський рівень, а запал, з яким діти виконують українські народні танці не залишає жодного байдужого глядача. Так, у березні 2021 року ансамбль приймав участь в обласному хореографічному фестивалі ім. В. Румянцева та в обласному конкурсі хореографічного мистецтва «Музичні мрії», що був організований хореографічним відділом Вінницького фахового коледжу мистецтв ім. М. Д. Леонтовича, де став лауреатом II премії. 07 лютого 2021 у місті Вінниці відбувся Всеукраїнський фестиваль мистецтв «Тобі Україна», в якому «Сонечко» здобув Гран-прі і два перших місця. Духом патріотизму пронизана уся творча діяльність Лілії Борисівни, вона є особистим прикладом для своїх вихованців в тому, як потрібно цінувати і берегти українську культуру, традиції, пишатися тим, що вони є українцями, і вчитися бути справжніми патріотами своєї батьківщини. Лілія Гаврилюк вважає благородною місією свого творчого колективу збереження культури українського народу через хореографічне мистецтво. Ансамбль «Сонечко» є одним із тих колективів, який є активним борцем на культурному фронті України за збереження своєї незалежності та національної ідентичності, а вихованці колективу ідентифікують себе носіями української танцювальної культури. Вони створюють власні відео роботи, що сповнені любові до українського танцю, який вважають душею нашого народу, та гордістю щодо свого українського походження (Лілія Гаврилюк. Керівник Зразкового аматорського хореографічного колективу «Сонечко»).

Висновки. Багаторічна самовіддана праця вінницьких майстрів народно-сценічного танцю, керівників творчих хореографічних колективів заклала міцне підґрунтя для розвитку сучасного народного хореографічного мистецтва Віннич-

чини. Балетмейстерський хист, педагогічний талант в поєднанні зі щоденною кропіткою працею та любов'ю до народного танцю дає можливість зберігати та створювати зразки духовної культури для їх трансляції наступним поколінням.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Валясова Н. Павло Павлович Вірський – реформатор народної хореографії України. *Особливості роботи хореографа в сучасному соціокультурному просторі* : зб. матеріалів V Міжнар. науко.-практ. конф. Київ : НАКККіМ, 2020. С. 6–8.
2. Директор та художній керівник «Барвінка» Петро Бойко став почесним 35 громадянином Вінниці. URL: <https://vmr.gov.ua/dyректор-ta-khudozhnii-kerivnyk-barvinka-petro-boiko-stav-pochesnym-35-hromadianynom-vinnitsi> (дата звернення 25.12.2022).
3. Лілія Гаврилюк. Керівник Зразкового аматорського хореографічного колективу «Сонечко». URL: <https://www.facebook.com/groups/246239256665508/user/100004735298592> (дата звернення 25.12.2022).
4. Маркова О. Уклін улюбленому вчителю. Світлиця: альманах. 2020. №3(71). С. 22–25.
5. Мартинів О. Діяльність видатних українських балетмейстерів у контексті розвитку гуцульської хореографії. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2017. № 1. С. 70–77.
6. Народний ансамбль танцю «Ровесник» URL: <https://www.facebook.com/Rovesnik.Vin/> (дата звернення 25.12.2022).
7. Народний художній колектив України ансамбль танцю «Радість». URL: <https://radistdance.com.ua/about/> (дата звернення 25.12.2022).
8. Островська К. Анатолій Кривохижа – хранитель хореографічних традицій України. *Культура України*. 2016. № 53. С. 220–229.
9. Підлипський А. Творчість хореографів Теребовлянського культосвітнього училища Анатолія та Олександри Поліщуків. *Мистецтвознавчі записки: збірник наукових праць*. 2021. №39. С. 75–81.
10. Плахотнюк О. Сторінки творчої біографії Едуарда Бутинця. *Танцювальні студії*. 2018. №2. С. 27–34.
11. Творча зустріч з ветераном культури, заслуженим працівником культури України – Іваном Федоровичем Лапатановим. URL: https://vocnt.org.ua/event/lapatanov_2022 (дата звернення 25.12.2022).
12. Filimonova-Zlatohurska Y. Founder of folk choreographic art of Vinnitsa region Anatoliy Kondyuk. Knowledge, Education, Law, Management. 2021, Nr 3(39), vol. 2., pp. 61–66.

REFERENCES

1. Valiasova N. Pavlo Pavlo Virskiy – reformator narodnoi khoreohrafi Ukrainy. [Pavlo Pavlovich Virskiy is a reformer of folk choreography of Ukraine]. *Osoblyvosti roboty khoreohrafa v suchasnomu sotsiokulturnomu prostori* : zb. materialiv V Mizhnar. nauko.-prakt. konf. Kyiv : NAKKKiM, 2020, pp. 6–8 [In Ukrainian].
2. Dyrektor ta khudozhnii kerivnyk «Barvinka» Petro Boiko stav pochesnym 35 hromadianynom Vinnitsi. [Director and artistic director of «Barvinka» Petro Boyko became the 35th honorary citizen of Vinnitsia]. URL: <https://vmr.gov.ua/dyректор-ta-khudozhnii-kerivnyk-barvinka-petro-boiko-stav-pochesnym-35-hromadianynom-vinnitsi> (access date 25.12.2022) [In Ukrainian].
3. Liliya Havryliuk. Kerivnyk Zrazkovoho amatorskoho khoreohrafichnoho kolektyvu «Sonechko». [Liliya Havryliuk. Head of the Exemplary amateur choreographic team «Sonechko»]. URL: <https://www.facebook.com/groups/246239256665508/user/100004735298592> (access date 25.12.2022) [In Ukrainian].
4. Markova O. Uklin uljublennomu vchyteliu. [Bow to the beloved teacher]. *Svitlytsia: almanakh*. 2020, Nr 3(71), pp. 22–25 [In Ukrainian].
5. Martyniv O. Dialnist vydatnykh ukrainyskykh baletmeisteriv u konteksti rozvytku hutsulskoï khoreohrafi. [Activities of outstanding Ukrainian ballet masters in the context of the development of Hutsul choreography]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*. 2017, Nr 1, pp. 70–77 [In Ukrainian].
6. Narodnyi ansambl tantsiu «Rovesnyk». [Folk dance ensemble «Rovesnyk»]. URL: <https://www.facebook.com/Rovesnik.Vin/> (access date 25.12.2022) [In Ukrainian].
7. Narodnyi khudozhnii kolektyv Ukrainy ansambl tantsiu «Radist». [National artistic collective of Ukraine dance ensemble «Radist»]. URL: <https://radistdance.com.ua/about/> (access date 25.12.2022) [In Ukrainian].
8. Ostrovska K. Anatolii Kryvokhyzha – khranytel khoreohrafichnykh tradytsii Ukrainy. [Anatoly Kryvokhizha is the keeper of choreographic traditions of Ukraine]. *Kultura Ukrainy*. 2016, Nr 53, pp. 220–229 [In Ukrainian].
9. Pidlypskyi A. Tvorchist khoreohrafov Terebovlianskoho kultosvitnoho uchylshcha Anatoliia ta Oleksandry Polishchukiv. [The creativity of the choreographers of the Terebovlyan School of Cults, Anatoly and Oleksandra Polishchuk]. *Mystetstvoznachchi zapysky: zbirnyk naukovykh prats*. 2021, Nr 39, pp. 75–81 [In Ukrainian].
10. Plakhotniuk O. Storinky tvorchoi biohrafii Eduarda Butynetsia. [Pages of the creative biography of Eduard Butynets]. *Tantsiuvalni studii*. 2018, Nr 2, pp. 27–34 [In Ukrainian].
11. Tvorchia zustrich z veteranom kultury, zasluhenym pratsivnykom kultury Ukrainy – Ivanom Fedorovychem Lapatanovym. [A creative meeting with a veteran of culture, an honored cultural worker of Ukraine - Ivan Fedorovych Lapatanov]. URL: https://vocnt.org.ua/event/lapatanov_2022 (access date 25.12.2022) [In Ukrainian].
12. Filimonova-Zlatohurska Y. Founder of folk choreographic art of Vinnitsa region Anatoliy Kondyuk. Knowledge, Education, Law, Management. 2021, Nr 3(39), vol. 2., pp. 61–66.